Nyköping

PROTOKOLL

Kommunala Pensionärsrådet **2025-03-20**

Kommunala Pensionärsrådets sammanträde

20 mars 2025 klockan 10:00-12:00, Stadshuset Sal B

Paragrafer 1-8

Politiker	**Representanter**
Carina Wallin (S), ordförande	Anita Johansson (PRO)
Margareta Eriksson (KD), ersättare	Stellan Molinder (PRO)
Leif Jonsson Briheim (SD), ersättare	Staffan Lindström (PRO)
	Theodoros Demetriades (RPG)
	Inger Lundin (RPG)
	Anita Johansson (SKPF)
	Christina Fenger-Krog (SPF)
	Christina Hernström (SPF)
	Ann-Kristin Grundström Jansson (SPF)
	Margret Lindqvist (SPF)
	Marianne Lönnmo (SPF)
	Margaretha Roos (SPF)

Övriga deltagare:

Karin Larsdotter Cusanno, sekreterare
Eva Johansson, säkerhetssamordnare

Ordförande
Carina Wallin

Justerare
Christina Fenger-Krog (SPF)

Sekreterare
Karin Larsdotter Cusanno

Protokollet förvaras på Kommunledningskansliet, Nyköpings kommun.

Innehåll

§ 1 Sammanträdets öppnande och val av justerare 3
§ 2 Tema: Kris och beredskap 4
§ 3 Frågor från organisationerna 9
§ 4 Uppföljning av föregående protokoll 12
§ 5 Vård- och omsorgsnämndens protokoll 13
§ 6 Socialnämndens protokoll 14
§ 7 Övriga frågor 15
§ 8 Sammanträdet avslutas 16

§ 1 Sammanträdets öppnande och val av justerare

Ordförande Carina Wallin (S) hälsar alla välkomna och förklarar mötet för öppnat. Mötet börjar med en presentationsrunda.

Rådet utser Christina Fenger-Krog (SPF) till att justera innevarande protokoll jämte ordförande.

§ 2 Tema: Kris och beredskap

Eva Johansson, säkerhetssamordnare inom divisionen Räddning och säkerhet, deltar och berättar övergripande om krisberedskap och civilt försvar samt besvarar rådets frågor.

Eva börjar med att visa en film från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB): Hela Sverige tillsammans – En liten film om krisberedskap och civilt försvar

Civilt försvar + militärt försvar = Totalförsvaret

Hur hänger krisberedskap, civilt försvar och totalförsvar ihop?

Krisberedskap
Innebär samhällets samlade förmåga att förebygga och hantera samhällsstörningar. Vi bygger motståndskraft genom planer, förberedelse, övningar. Att ha beredskap betyder också att hjälpa till. Större vardagliga kriserna ska klaras av, som till exempel pandemi och vattenläckor.

Det civila försvaret
Med civilt försvar avses den civila verksamhet som myndigheter, kommuner, regioner, enskilda, företag, frivilliga försvarsorganisationer och det civila samhället med flera vidtar för att förbereda Sverige för krig.
Varje aktör måste kunna hålla igång sin verksamhet även vid händelser som exempelvis sabotage, it-attacker eller strömavbrott.

Det militära försvaret
Med militärt försvar avses den verksamhet som bedrivs av Försvarsmakten, vars främsta uppgiften är att försvara Sverige.

Tillsammans bildar dessa delar totalförsvaret.

Höjd beredskap

För att stärka Sveriges möjligheter att försvara sig kan regeringen besluta om höjd beredskap. De fredstida lagarna gäller, men vid höjd beredskap kan även andra lagar användas. Staten kan exempelvis ta över privat egendom som är särskilt viktig för totalförsvaret. Vid höjd beredskap ska hela samhället kraftsamla för att möta en angripare och för att se till att det viktigaste fungerar.

Höjd beredskap är en samlingsterm för de två nivåerna *skärpt beredskap* eller *högsta beredskap*. Om Sverige befinner sig i krig råder med automatik högsta beredskap.

Beslut om skärpt eller högsta beredskap fattas av regeringen. Beslutet ska tillkännages på samma sätt som ordinarie lagstiftning. Beslutet ska också meddelas i radio och TV.
Regeringens beslut om höjd beredskap får avse en viss del av landet eller en viss verksamhet (vid beredskapslarm gäller beslutet hela landet).

Skärpt beredskap
Vid skärpt beredskap ska kommuner och regioner vidta de särskilda åtgärder som behövs för att fullgöra sina uppgifter i totalförsvaret.

Beredskapsansvariga myndigheter ska i första hand inrikta sin verksamhet på uppgifter som har betydelse för totalförsvaret.

Myndigheternas fredstida verksamhet ska om möjligt upprätthållas i normal omfattning.
Regeringen kan vid skärpt beredskap besluta om tillämpning av vissa fullmaktsbestämmelser. Regeringen ska också hållas informerad om händelseutvecklingen, tillståndet och förväntad utveckling samt vidtagna och planerade åtgärder.

Högsta beredskap
Vid högsta beredskap ska myndigheter, kommuner och regioner övergå till krigsorganisation. När beredskapen höjts, ska Försvarsmakten krigsorganiseras i den omfattning som regeringen bestämmer.
Enskilda organisationer och företag som enligt överenskommelse eller på annan grund är skyldiga att fortsätta sin verksamhet i krig ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att fullgöra sina skyldigheter.

Högsta beredskap – landet är i krig – krigsorganisation. Understödja försvaret och mest viktig verksamhet prioriteras.
Vid högsta beredskap ljuder ett beredskapslarm, ett så kallat VMA (Viktigt meddelande till allmänheten).

Vad ska vi skydda?

- Människors liv och hälsa – värna civilbefolkningen
- Samhällets funktionalitet – säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla en nödvändig försörjning
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri-och rättigheter
- Miljö och ekonomiska världen
- Nationell suveränitet

Vem har ansvarar

Tre viktiga principer:

- Ansvar - att den som har ett ansvar i normala situationer har motsvarande ansvar inför och under olyckor och kriser

- Närhet - att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.

- Likhet - att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Verksamheten under samhällsstörningar ska fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Alla som på något sätt bidrar i hanteringen av en samhällsstörning kallas i beredskap för en aktör. Eva beskriver vad som förväntas av de olika aktörerna och vilka områdesansvar som gäller.

Hur bygger vi motståndskraft?

Samhällsviktig verksamhet
Samhällsviktiga verksamheter definieras som verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Kontinuitetsplanering
Kontinuitetshantering handlar om att ha en plan B. Att planera för att upprätthålla sin verksamhet på en *tolerabel* nivå. Oavsett vilken störning den utsätts för.

En ledamot i rådet frågar hur man bygger mental beredskap.
Eva säger att hon inte har ett tydligt och bra svar på det, men vi behöver börja prata mer om att vår frihet och demokrati inte ska tas för given. Bygga försvarsvilja genom samtal och dialog kring de här sakerna och vad som är värt att skydda. MSB har skickat ut broschyren ”Om krisen eller kriget kommer” som kan vara en del av den mentala förberedelsen.

Det civila försvaret fungerar bra idag, Frivilliga resursgruppen (FRG) är en fin resurs för kommunen.

Hemberedskap

- Vad innebär hemberedskap?
  Målet är att alla som kan är förberedda för att klara sig en vecka med mat, vatten, värme och radio
- Vad kan en krislåda innehålla?
  Radio, vattendunkar, mat, medicin, kontanter, laddare/powerbanks, ljus/lampor, utskrivna telefonnummer osv.
- Preppa tillsammans
  Vad kan du och dina grannar/din familj göra tillsammans?

Pensionärsrådets frågor:

- **Hur många skyddsrum finns i Nyköping? I vilket skick är de? Hur många % av befolkningen får plats?**

  Det finns 396 skyddsrum i Nyköpings kommun, med plats för 43 627 personer. Det motsvarar cirka 75% av Nyköpings befolkning. Skyddsrummen är av varierande kvalitet och kommunen jobbar med funktionsdugligheten under 2025. Skyddsrummen är fastighetsägarens ansvar.
  MSB har en skyddsrumskarta: MSB:s skyddsrumskarta
  Skyddsrum finns i tätorten. Man har också börjat prata om skyddade utrymmen, som kan vara tex. källargarage.

- **Har kommunen någon aktuell beredskapsplan i händelse av kris/krig? Hur agerar man vid kris/krig?**

  Krishanteringsplan finns men en plan för krigsorganisation är vi inte klara med än. Risk- och sårbarhetsanalys finns.

  Kriser som fått påverkan på Nyköpings kommun:
  Pandemin – mars 2020-2021
  Kriget i Ukraina – feb 2023
  Vattenläckan – juni 2022

  Vid en kris träder en stabsstruktur in - central krisledningsstab. Krisledningsstaben jobbar hela tiden för att få fram en så korrekt lägesbild som möjligt som förs vidare till beslutsfattare.

  Krigsorganisation lägger grunden för kommunens styrning, organisering och ledning vid höjd beredskap.
  Krigsplacering handlar om var man ska infinna sig vid höjd beredskap, man är "bokad" av en annan verksamhet än den ordinarie.

  Totalförsvarsplikt – Lagen om Totalförsvarsplikt (1994:1809)
  - Gäller alla i Sverige mellan 16 och 70 år
  - Skyldig att tjänstgöra inom totalförsvaret genom:
    - Värnplikt
    - Civilplikt (återaktiverad sedan 19 januari 2024)
    - Allmän tjänsteplikt

  Grundprincip - Alla ska tjänstgöra där de gör störst nytta för totalförsvaret

- **Vad skiljer agerandet, stad mot landsbygd?**

  Ingen skillnad sett till kommunens ansvar och skyldighet. Generellt sett har en landsbygdsbo bättre förberedelse och beredskap.

- **Trygghetspunkter**

  I Nyköpings kommun finns i dag 16 trygghetspunkter som kan aktiveras vid händelse av en kris. En trygghetspunkt är en plats dit människor kan vända sig vid större samhällsstörningar, till exempel vid vatten-, el- eller värmeavbrott. Trygghetspunkterna är ofta idrottshallar på skolor och en del andra lokaler som kommunen har rådighet över. Vid en samhällsstörning skulle Träffen och Rosvalla öppna i första hand, alternativt den trygghetspunkt som ligger närmast händelsen.

  Vad som erbjuds vid trygghetspunkterna kan skilja sig åt. Vid Culturum ges endast information medan det på Rosvalla är möjligt att övernatta.
  Läs mer om kommunens trygghetspunkter på webbplatsen:
  nykoping.se - Trygghetspunkter

  På landsbygden pratar man om beredskapsnav – frivilliga insatser i samverkan med kommunen.

- **Krisberedskap inom hemtjänst/boendestöd. Vad får hemtjänsttagare för information?**

  Räddning och säkerhet skulle önska att information om hemberedskap ges när man flyttar in på ett äldreboende eller får hemtjänst. Information/utbildning inom Social omsorg pågår. När en kris uppstår har kommunen ett särskilt ansvar för dessa personer.

- **Finns det statliga medel för krisberedskap?**

  Ja, kommunen får statliga medel för det. Det finns statsbidrag till kommuner för att stärka socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap, till exempel för att utbilda och kartlägga verksamheter och för att sjuksköterskor ska få mer utbildning inom kris- och krigssjukvård.

I mån av tid kommer representanter från Räddning och säkerhet gärna till föreningar och berättar och pratar om krisberedskap och civilt försvar.

Ta kontakt vid intresse!
Telefonnr: 0155-24 75 00
E-post: raddningstjansten@nykoping.se

§ 3 Frågor från organisationerna

- **Parkeringsproblem med appar**

  Synpunkter och felanmälan gällande parkeringsapparna hänvisas till kommunens funktion för synpunkter och klagomål: nykoping.se - Synpunkter och klagomål

  Har du frågor om parkeringsapparna?
  Vänligen kontakta respektive bolag vid frågor:
  Easypark: Telefon 0770 11 22 00 eller support@easypark.se
  Parkster: Telefon 0775 - 33 30 30 eller kundtjanst@parkster.se
  ePARK: Telefon 010-101 31 10 eller mail:support@epark.se

- **Seniorer som bor hemma men vill äta på något av de äldreboende som erbjuder lunch, där har öppettiderna sänkts varför?**

  Öppettiderna på helgerna på Tennishallen har minskat en timme och man stänger nu kl 13.00. Anledningen är nya och effektivare arbetsscheman i syfte att minska kostnaderna.

- **Nedskräpning i delar av staden, vad gör kommunen åt det?**

  Kommentar från au: Förtydligande önskas på sammanträdet. Nedskräpning runt gatukök, tex. vid Sporthallen. Alla medborgares ansvar att kasta på rätt ställe.

- **Är frågan om var man får kasta kläder som inte passar i insamlingsställen löst?**

  Från mitten av februari 2025 finns det insamlingslådor för textilier vid kommunens samtliga återvinningsstationer. Insamlingen är för både hela/rena och trasiga/smutsiga textilier. Textil som är kraftigt nedsmutsad med olja (eller kontaminerad på annat sätt) får inte lämnas i insamlingslådorna, utan ska lämnas på en bemannad återvinningscentral. Läs mer på kommunens webbplats: nykoping.se - Textilier

- **En kvalitetsutvecklare som ska utveckla arbetsformerna på särskilda boende eller aktiviteter kommer en gång och delegerar till personalen sen händer inte mer. Ska det avvecklas?**

Ja, den rollen finns inte kvar. Finansieringen gjordes med hjälp av ett statsbidrag som inte finns kvar. När det gäller aktiviteter finns dock ett aktivitetsombud per avdelning. Det ska göras en ökad kraftsamling kring dessa nu. Det sammanhållande ansvaret ligger hos aktivitetssamordnare. Det är en funktion som enbart sysslar med att skapa aktiviteter för äldre och att hålla i volontärverksamheten.

Hur många har en volontär och hur många är volontär?
I dagsläget har vi 32 volontärer och 27 äldre som har en personlig volontär. Två av volontärerna träffar större grupper med sina hundar och tre volontärer gör engångsinsatser då och då.
De flesta gör en insats på ca 1-2 timmar i veckan, det vill säga lite över 40 timmar i veckan om man räknar ihop allas timmar, vilket motsvarar en heltidstjänst.

- **Nytt äldreboende, finns det i någon kommande plan?**

  Vi ser behovet och försöker få igång processen. Ett hundratal platser skulle behövas.

- **Hur ser kösituationen till SÄBO ut?**

  Sju personer står i kö till demensboende och nio står i kö till äldreboende.

- **Är det möjligt att få plats på boende för trygghets skull?**

  Ja, i riktlinjerna för handläggning står: ”Syftet med insatsen är att tillgodose behov av vård och omsorg som inte kan ges i hemmet. Insatsen kan även beviljas utifrån sociala aspekter och behov av trygghet.” Ambitionen är ändå förstås att skapa en sådan trygghet i hemmet, att inte SÄBO behövs av den anledningen.

- **Är det billigare att sköta vårdtagare hemma än att bygga fler boenden?**

  I de flesta fall, ja.

- **Var går gränsen i antal timmar för att boende ska vara mer ekonomiskt än hemtjänst?**

  I riktlinjerna för handläggning anges 124 timmar i månaden som gräns. Den gränsen uppnås nästan aldrig.

- **Hur många arbetsterapeuter har rehabverksamheten?**

  Hälso- och sjukvården: 10
  Säbo: 9
  Funktionsstödsomsorgen: 2,5

Totalt: 21,5

- **Hur många fysioterapeuter har rehabverksamheten?**

  Hälso- och sjukvården: 10
  Säbo: 8
  Funktionsstödsomsorgen: 2,5
  Totalt: 20,5

En ledamot i rådet informerar om att bostadsanpassning görs innan personen i fråga kommer hem. Bostadsanpassning sker parallellt med tid på korttidsboende, där det inte sker tillräcklig rehabilitering. Ledamoten framför synpunkter om att det går åt onödiga resurser och pengar.

Ordförande Carina Wallin (S) tar med sig frågan och återkommer.

§ 4 Uppföljning av föregående protokoll

Det finns två utestående frågor från sammanträdet den 6 december 2024;

- Rådet undrar hur det ser ut med försäkringar för äldre på SÄBO, har man en försäkring via kommunen?

  Svar från kommunens försäkringssamordnare:
  Alla som bor på äldreboende bör ha en hemförsäkring och privat olycksfallsförsäkring. Det kan bli billigare om olycksfallsförsäkringen tecknas via en pensionärsförening. En allriskförsäkring är också bra.

  Om kommunen gör sig skyldig till skada eller olycksfall genom uppsåt eller vårdslöshet inträder kommunens ansvarsförsäkring (skadestånd).
  Kommunens patientförsäkring gäller för vårdskador. Läs mer om patientförsäkringen på kommunens webbplats: nykoping.se - Patientförsäkring

- Är det möjligt för kommunen att förhandla bort Easyparks serviceavgift?

  Svar från Tekniska divisionen:
  Vissa kommuner har, via politiskt beslut, valt att förhandla bort eventuell serviceavgift. Det innebär att kostnaden för serviceavgiften i stället bekostas av kommunen via skattemedel. Detta betyder att kostnaden för parkeringsköp får bekostas av alla, även den som till exempel inte har bil eller körkort eller inte har behov av eller använder sig av parkering över huvud taget.

  Nyköpings kommun har valt att inte förhandla bort serviceavgiften, för att på det sättet inte låta alla vara med och betala kostnader för serviceavgifter via kommunala skattemedel. Utan var och en och en som har ett behov av att parkera och väljer en betallösning som innefattar en serviceavgift betalar detta vid användande av tjänsten. Alternativ finns där inga serviceavgifter tas ut (Parkster, ePARK).

§ 5 Vård- och omsorgsnämndens protokoll

Besvarande av eventuella frågor eller synpunkter gällande Vård- och omsorgsnämndens protokoll från den 6 februari 2025.

Rådet har inga frågor eller synpunkter.

§ 6 Socialnämndens protokoll

Besvarande av eventuella frågor eller synpunkter gällande Socialnämndens protokoll från den 27 februari 2025.

Rådet har inga frågor eller synpunkter.

§ 7 Övriga frågor

- Ny vice ordförande, Yvonne Rigbrandt (M)
- Nytt datum kommande sammanträde: 16 maj
- Justering tema 16 maj: Hemsjukvård och trycksår förebyggande och behandling
- Tema 12 december: Hemtjänst
  Verksamhetsplanen uppdateras och skickas ut.
- Tips från ledamöter:
  - FallFitness i Pensionärernas hus. FallFitness är ett nyutvecklat gruppbaserat fallpreventivt träningsprogram med fokus på balans, styrka och träning i att falla på rätt sätt.
  - Lägg in information under ”Medicinskt ID” på mobiltelefonen. Det är information som sjukvårdspersonal kan ta fram utan att låsa upp telefonen. DigidelCenter på Culturum kan hjälpa till.

§ 8 Sammanträdet avslutas

Ordförande Carina Wallin (S) tackar samtliga för dagens sammanträde och förklarar mötet avslutat.